

Onderwerp Voorstel pilot burgerberaad	
Nummer	2022/1689701
Portefeuillehouder	De nota is opgesteld door de Raadsstuurgroep burgerberaad.
Programma/beleidsveld	6.2 Gemeentelijk bestuur
Afdeling	PG
Auteur	Ursem, J.
Telefoonnummer	023-5113329
Email	jursem@haarlem.nl
Kernvraag aan de commissie	De Raadsstuurgroep Burgerberaad vraagt de commissie om een onderwerpkeuze te maken voor de pilot burgerberaad. De stuurgroep heeft drie concept onderwerpen uitgewerkt.
Behandelvoorstel voor de commissie	De Raadsstuurgroep stuurt de opinienota ter bespreking naar de commissie bestuur om tot de keuze van het onderwerp voor een burgerberaad te komen. De stuurgroep kan daarna aan de slag om deze uit te werken. Op basis van de onderwerpkeuze wordt in het voorjaar een raadsnota voorgelegd met beslispunten voor de uitvoering van het burgerberaad.
Relevante eerdere besluiten	Initiatiefvoorstel Burgerberaad (2021/1171789) in raadsvergadering 23 december 2021 Zienswijze college (2021/604573) in raadsvergadering 23 december 2021
Besluit college d.d.....	1. het college stelt de opinienota aan de commissie vast. de secretaris, de burgemeester,

1. Aanleiding en voorgeschiedenis

Op 23 december 2021 heeft de gemeenteraad van Haarlem [een initiatiefvoorstel aangenomen van de Actiepartij, D66 en GroenLinks](#) om tot een verordening op het instellen van een burgerberaad te komen. Afgesproken is voordat tot een definitieve verordening te komen, eerst een pilot burgerberaad te laten plaatsvinden.

Sinds 2 september is een stuurgroep Pilot Burgerberaad ingesteld. De stuurgroep bestaat uit Dion Heinis (PvdA), Thessa van der Windt (D66), Remko Trompetter (ActiePartij) en Janneke Barten (GL). Er is ambtelijke ondersteuning vanuit de organisatie en de griffie. Daarnaast is er ondersteuning vanuit de VNG. Mocht het tot het opstellen van een verordening komen dan is het prettig dit in samenwerking met de VNG op te pakken.

Tijdens deze bijeenkomsten is geleerd van voorbeelden uit het land, met name Amsterdam en zijn er concept voorstellen gemaakt en besproken over mogelijke thema's voor een te houden pilot Burgerberaad.

Hieronder volgt een context beschrijving van het Burgerberaad. En vervolgens de stand van zaken en een richting bepaling met betrekking tot een onderwerpkeuze die we u graag voorleggen.

2. Inleiding

Burgerberaden op basis van loting maakt een revival door. Waar in het oude Griekenland en de Italiaanse stadstaten loting in het bestuurlijk proces gebruikelijk was, kenden we het tot voorkort alleen nog uit de Amerikaanse jury rechtspraak. Sinds de jaren negentig nam het concept weer in populariteit toe. Het was David van Reybrouck die het in 2013 met zijn pamflet *Tegen Verkiezingen* het onder de aandacht bracht bij een groot publiek.

Een Burgerberaad kan een aanvulling zijn op de gekozen Gemeenteraad. De legitimiteit van een Burgerberaad berust er niet op dat de deelnemers zijn verkozen, maar in het feit dat zij een afspiegeling vormen van de bevolking die zij vertegenwoordigen. De uitkomst van een Burgerberaad kan door de opdrachtgever – in dit geval de gemeenteraad van Haarlem – worden gebruikt om besluiten te nemen.

Met name op thema's die polarisatie oproepen of die politiek gevoelig liggen, kan een burgerberaad een uitkomst bieden. Tijdens een beraad staat het deliberatieve proces voorop. Dit houdt in om gezamenlijk informatie te verzamelen, te overleggen en argumenten uit te wisselen en zo tot een serie voorstellen te komen. Achterliggend idee is dat de rest van de bevolking zich hierin kan vinden, omdat men zich kan herkennen. Meer informatie over deze vorm van burgerparticipatie in Nederland is te vinden op www.mijnburgerberaad.nl of www.burgerberaad.nu

3. Planning

Nadat u zich als commissie heeft uitgesproken over het thema dat u kiest voor het houden van een pilot burgerberaad werkt de stuurgroep dit onderwerp verder uit tot een concreet afgebakende onderzoeksvraag. Deze wordt dan opnieuw voorgelegd aan de raad. Wij zien globaal de volgende planning voor ons. De definitieve planning is afhankelijk van de onderwerpkeuze, de ambtelijke capaciteitsplanning en in samenspraak met het bureau dat de begeleiding van het burgerberaad gaat doen.

Fase 1: Keuze onderwerp en voorbereiding raad, college en ambtenaren op burgerberaad

Oktober – november 2022: Stuurgroep komt tot drie mogelijke onderwerpen en werkt deze uit om als keuze voor te leggen aan de commissie bestuur van 19 januari. Er wordt een extern bureau gezocht om het beraad te begeleiden.

Q1 en Q2 2023 : een van de scenario's uitwerken en aanscherpen en voorleggen ter besluitvorming aan het college en aan de gemeenteraad om een burgerberaad uit te roepen.

Fase 2: Organisatie, uitvoering en aanbieding burgerberaad advies

Q3 2023: Organisatie burgerberaad opzetten. Onafhankelijke voorzitter benoemen.

Q4 2023: Uitvoering burgerberaad

Q1 2024: Optioneel: Haalbaarheidscheck op advies door in te stellen haalbaarheidscommissie

Q1 2024: Advies bewoners afronden en aanbieden aan de gemeenteraad

Q1 2024: Besluit van de gemeenteraad over het advies van het burgerberaad en het opstellen van een verordening burgerberaad.

Fase 3: Q2 2024: Evaluatie en aanbeveling pilot burgerberaad

Q2 2024: Evaluatie Burgerberaad en Monitoring opvolging advies burgerberaad.

Q3 en Q4: Opstellen verordening burgerberaad en vast stellen in de gemeenteraad

4. Kernvraag aan de commissie

De Raadsstuurgroep Burgerberaad vraagt de commissie zijn voorkeur uit te spreken voor een van de volgende varianten als onderwerpkeuze voor de pilot burgerberaad:

- a. Gezonde stad
- b. CO² reductie
- c. Jongerenhuisvestingwoningen

De eerste uitwerking van de onderwerpen die u hieronder aantreft is met betreffende inhoudelijke ambtenaren afgestemd. Op deze wijze is kennis vanuit de gemeentelijke organisatie gebruikt bij de invulling van de onderwerpen.

De stuurgroep zal aan de hand van de keuze een definitief procesvoorstel schrijven en in het voorjaar 2023 voorleggen aan de Commissie Bestuur.

5. Thema's

De stuurgroep heeft gezocht naar onderwerpen waarvan het belang door inwoners wordt gedeeld en gevoeld. Onderstaand kader kan een handvat bieden voor het maken van de onderwerpkeuze.

Een onderwerp is geschikt als er...

- Brede zorg in de gemeenschap over bestaat;
- Keuzes gemaakt moeten worden, maar niet duidelijk is wat de juiste weg is;
- Een reeks mensen en groepen moet handelen om de gemeenschap effectief vooruit te laten komen;
- Aanvullende perspectieven en ideeën kunnen de gemeenschap helpen vooruit te komen;
- Burgers hebben niet de gelegenheid gehad om na te denken over de verschillende manieren van handelen en de gevolgen ervan op lange termijn;
- De besluitvorming van ambtsdragers en andere leiders moet worden geïnformeerd door het publiek oordeel, evenals de mening van deskundigen.

Een onderwerp is niet geschikt als voor publieke deliberatie als:

- Het uitsluitend om een technisch probleem gaat dat een technische oplossing vergt;
- Het een 'ja' of 'nee' vraag betreft;
- een specifieke oplossing die al is besloten, waarbij de rol van het publiek alleen maar een stempel functie is;
- Het vraagt om een onmiddellijke reactie;
- Het alleen maar relevant is voor kleine interessegroep;
- Het een onderwerp betreft waar jouw groep een bepaalde benadering voor bepleit

- a. Kan het burgerberaad, bestaande uit een representatieve groep bewoners van Haarlem, een oplossing geven voor de wijze waarop de gemeente Haarlem de gezondheid van de bewoners kan (helpen) verbeteren?

1.	Wat is het maatschappelijke probleem?
	Haarlem wil een gezonde stad zijn, waarin iedereen gelijke kansen op een goede gezondheid heeft. Gezondheid hangt voor een belangrijk deel af van leefstijl: niet roken, geen alcohol, voldoende bewegen en gezond eten. Omdat leefstijl een belangrijke rol speelt en mensen met een hogere opleiding gemiddeld genomen ook een betere leefstijl hebben, resulteert dit in een grote kloof, waarbij mensen met een hogere opleiding gemiddeld vijf jaar langer leven en zes jaar langer in goede gezondheid leven, dan mensen met een lagere opleiding. Ook in Haarlem is deze kloof zichtbaar (zie bijlage 1). Hoewel de overheid een belangrijke rol kan spelen bij preventie, ligt het echt ingrijpen in deze persoonlijke keuzes gevoelig en roept vragen op, zoals: • Is het toelaatbaar dat de gemeente roken in de openbare buitenlucht gaat verbieden? • Hoe verhouden eventuele beperkingen zich tot de eigen vrije wil van bewoners? • Mag de gemeente bewoners in een bepaalde richting <i>nudgen</i>? Terwijl ook aan het niet-ingrijpen morele vragen verbonden zijn: • Mag een overheid accepteren dat bepaalde groepen bewoners feitelijk een goede gezondheid onthouden wordt, omdat zij zelf niet de juiste keuze (kunnen) maken?
2.	Waar zou het Burgeradvies aan de raad over moeten gaan?
	Kan het burgerberaad, bestaande uit een representatieve groep bewoners van Haarlem, een oplossing geven voor de wijze waarop de gemeente Haarlem de gezondheid van de bewoners kan (helpen) verbeteren?

3.	Is er al bestaand beleid of zijn er kaders die vooraf meegegeven moeten worden? > denk aan financiële kaders > beleidskaders > kaders over de uitvoerbaarheid van het advies
	Haarlem heeft een Uitvoeringsplan Samen gezond in Haarlem 2021-2023. Dit Uitvoeringsplan hoort bij de Regionale nota gezondheidsbeleid 2021-2028. Haarlem is een JOGG-gemeente (https://sportsupport.nl/jogg/). Verder is er een gebiedsgericht preventie-akkoord voor Schalkwijk (https://gemeentebestuur.haarlem.nl/bestuurlijke-stukken/20210185408-4-Bijlage-3-Concept-preventieakkoord-Schalkwijk-3.pdf).
4.	Zijn er al middelen & plannen gereserveerd voor uitvoering? Met andere woorden sluit het aan bij uitvoering van bestaand beleid? En hoe past de uitvraag daarbij?
	De afdeling preventie van de gemeente Haarlem heeft een beperkt budget dat grotendeels al geoormerkt is. De voorstellen kunnen voor een deel worden betaald uit de gelden voor preventie-akkoorden. Mogelijk willen ook zorgverzekeraars een rol spelen – gezondere mensen hebben immers lagere zorgkosten. Tot slot zijn er mogelijk extra uitgaven nodig voor het opstellen van beleid of de inrichting van de fysieke leefomgeving. Daarvoor zal de gemeenteraad goede kaders moeten meegeven, om te voorkomen dat het burgerberaad uitloopt op een teleurstelling omdat een veelomvattend plan van aanpak niet volledig zal worden overgenomen door de gemeenteraad. Het is eventueel ook mogelijk om het burgerberaad te raadplegen over een deelontwerp, zoals bij voorbeeld de verwezenlijking van de Rookvrije generatie. In dat geval doet Haarlem, als eerste gemeente in Nederland, ervaring op met een burgerberaad dat een alomvattend advies geeft over een behapbaar probleem, dat zich vermoedelijk ook makkelijker en goedkoper laat uitvoeren.

b. Wat kan de gemeente doen om Haarlemse burgers en bedrijven te stimuleren en in staat te stellen om hun CO2 uitstoot maximaal omlaag te krijgen?¹

1.	Wat is het maatschappelijke probleem?
	Klimaatverandering. Klimaatverandering is een ontwrichtend probleem met grote gevolgen wereldwijd, zoals overstromingen, droogtes, misoogsten en verlies van biodiversiteit. Het is wetenschappelijk bekend wat de oorzaken en gevolgen zijn, de technische oplossingen zijn aanwezig en de kosten van maatregelen nu zijn lager dan die van het bestrijden van rampen in de toekomst. Toch lukt het landen niet om hun CO2 reductiedoelstellingen te halen. Het probleem is mondiaal & collectief en het is moeilijk ons direct verantwoordelijk te voelen. Veel mensen voelen de urgentie van het probleem nog niet en de grootste gevolgen liggen in de toekomst. Tegelijkertijd is dit een probleem dat iedereen raakt, zowel door weersextremen als door veranderingen van vervoer, consumptie, wonen, voeding, vrije tijd, werk etc. die nodig zijn om klimaatverandering aan te pakken. Ook Haarlem moet CO2 reductiedoelstellingen halen en betrokkenheid van burgers is daarbij cruciaal.
2.	Waar zou het Burgeradvies aan de raad over moeten gaan?
	De Routekaart Duurzaamheid wordt binnenkort geüpdatet met de nieuwe reductiedoelen voor 2030. Er is grotendeels bekend wat de gemeente wil gaan doen om de CO2 reductiedoelen te gaan halen, naast autonome ontwikkelingen als gevolg van landelijk beleid. Maar om te zorgen dat de doelen daadwerkelijk worden gehaald, moet er nog veel gebeuren. Bewoners en bedrijven hebben daarin zelf ook een groot aandeel. Bijvoorbeeld door het isoleren van huizen en bedrijfspanden, door energiebesparing, door een energiecoöperatie op te richten, de auto te laten staan of door minder of anders te consumeren. Dit zijn allemaal zaken waar de gemeente niet direct over gaat, maar wel een actieve rol in kan spelen, door bewoners te stimuleren en te faciliteren. We vragen Haarlemse burgers om daarbij te helpen. Wat hebben zij nodig van de gemeente om te verduurzamen?

¹ De exacte formulering van de vraag kan evt. nog worden aangepast, we kunnen het externe bureau daarbij om advies vragen.

	De vraagstelling voor het burgerberaad wordt: Wat kan de gemeente doen om Haarlemse burgers en bedrijven te stimuleren en in staat te stellen om hun CO2 uitstoot maximaal omlaag te krijgen?²
3.	Is er al bestaand beleid of zijn er kaders die vooraf meegegeven moeten worden? > denk aan financiële kaders > beleidskaders > kaders over de uitvoerbaarheid van het advies
	- Een belangrijk beleidskader is de Routekaart duurzaamheid. De routekaart duurzaamheid wordt begin 2023 geüpdatet. De Routekaart gaat met name over wat de gemeente gaat doen. Het burgerberaad gaat uit van wat Haarlemmers <i>zelf</i> willen doen, en geeft advies over welke ondersteuning vanuit de gemeente ze daarbij nodig hebben. De uitkomsten van het burgerberaad en de routekaart vullen elkaar dus goed aan. Het is logisch om het burgerberaad met verschillende tafels te organiseren volgens de transitiepaden uit de routekaart: Wonen, Werken, Mobiliteit, Elektriciteit en Opwek, Ketenvaerwoordelijkheid (consumptie). - De ideeën van het Burgerberaad kunnen in die verschillende pijlers worden opgenomen. - Het burgerberaad draagt bij aan het doel in het coalitieakkoord: 60% reductie CO2 in 2030. - Het burgerberaad moet financiële kaders meekrijgen en moet advies krijgen over de mate van CO2 reductie van verschillende maatregelen en over de juridische kaders.
4.	Zijn er al middelen & plannen gereserveerd voor uitvoering? Met andere woorden sluit het aan bij uitvoering van bestaand beleid? En hoe past de uitvraag daarbij?
	Ja, zie hierboven. Ander relevant beleid is ook de warmtetransitievisie (advies van burgerberaad kan worden opgenomen in de nieuwe versie eind 2023), het mobiliteitsbeleid en de RES. De maatregelen die het burgerberaad voorstelt kunnen versterkend en aanvullend zijn op de maatregelen die het college al neemt in het kader van de Routekaart Duurzaamheid en de uitvoering van het coalitieakkoord. De beleidskaders en financiële kaders moeten vooraf duidelijk zijn, zodat het burgerberaad adviezen kan geven die uitvoerbaar zijn en niet in strijd met het huidige beleid, maar nog

² De exacte formulering van de vraag kan evt. nog worden aangepast, we kunnen het externe bureau daarbij om advies vragen.

	wel genoeg ruimte heeft om met creatieve ideeën te komen. Dit kan worden vastgesteld in samenwerking tussen het college en het bureau dat het burgerberaad begeleidt.

C. Hoe kan de gemeente de positie van jongeren op de woningmarkt verbeteren?

1.	Wat is het maatschappelijke probleem?
	Je bent jong en je wilt wat. Wonen in Haarlem bijvoorbeeld. Omdat je er je hele leven lang al woont of omdat je er studeert of werkt. De huurdersorganisaties zijn in Haarlem al goed georganiseerd en bij bijna elk bouwproject zien we omwonenden (vaak de insiders op de woningmarkt) inspreken. Jongeren (vaak de outsiders op de woningmarkt) zien we nauwelijks in de raadsvergaderingen. Er zijn nog veel te weinig jongeren actief in huurdersorganisaties en wijkraden, terwijl het voor jongeren een moeilijke tijd is op de woningmarkt. Jongeren maken zich grote zorgen of zij wel een woonplek kunnen vinden in Haarlem. Zij wonen vaak in dure en tijdelijke woningen, of blijven langer thuis wonen. Doordat er onvoldoende woningen zijn moet een deel tegen hun zin de stad verlaten.
2.	Waar zou het Burgeradvies aan de raad over moeten gaan?
	Dit mini-burgerberaad geeft jongeren de mogelijkheid om na te denken over de belangrijkste vraagstukken over wonen in Haarlem. Met de uitkomsten adviseren en inspireren we de gemeente, woningcorporaties, marktpartijen, huurdersorganisaties en wijkraden. Eerder werden in Amsterdam en Utrecht een woontop voor jongeren georganiseerd. Daarvan kunnen we leren! De vraag die centraal kan staan is: Hoe kan de gemeente de positie van jongeren op de woningmarkt verbeteren? Het kan daarbij gaan over woonruimteverdeling, rechtsbescherming, woningbouw, maar juist ook over andere creatieve oplossingen. Het is aan het mini-burgerberaad zelf welke insteek zij kiest om de woontop.
3.	Is er al bestaand beleid of zijn er kaders die vooraf meegegeven moeten worden? > denk aan financiële kaders > beleidskaders > kaders over de uitvoerbaarheid van het advies

	Het gaat hier nadrukkelijk om een mini-burgerberaad. Met een gelote groep van ongeveer 30 jonge deelnemers (van bijvoorbeeld 16 tot 30 jaar) en een aantal bijeenkomsten kunnen we al veel bereiken. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat deze opzet technisch gezien niet aan alle voorwaarden van een burgerberaad voldoet. Niet alle groepen inwoners zijn gelijk vertegenwoordigd in deze opzet. De vraag is of dat goed zou werken bij dit mini-burgerberaad. Een alternatief is daarom om niet alleen jongeren mee te loten, maar alle inwoners ouder dan 16 jaar. Dat zou een bespreekpunt kunnen zijn tijdens de commissievergadering. Als er voor gekozen wordt om de woontop wel op jongeren te richten kan ook overwogen worden om de woontop wel te organiseren, maar niet als burgerberaadpilot. We hebben een woonvisie en een coalitieakkoord die als basis kunnen dienen voor de woontop voor jongeren. De ambitie om 10.000 extra woningen erbij te bouwen, verdeeld over 40-40-20 kan een kader zijn. Verder staan er in de woonvisie verschillende zaken die we doen voor jongeren en starters: ‘We verwachten dat met deze projecten het aanbod voor jongeren en daarmee hun slaagkansen de komende jaren toenemen. Overige aanvullende initiatieven juichen we toe.’ Daarmee bieden we in bestaand beleid een opening om met aanvullingen te komen. Daar kan een woontop jongeren dus juist goed op inspelen. Er kunnen aanvullend kaders overwogen worden als het gaat om uitvoering, financiering en mogelijke overlast. Zo zouden we om de druk op de organisatie niet te groot te maken dat we de beste één of twee ideeën in ieder geval uitvoeren.
4.	Zijn er al middelen & plannen gereserveerd voor uitvoering? Met andere woorden sluit het aan bij uitvoering van bestaand beleid? En hoe past de uitvraag daarbij?
	Door een wat kleinere opzet kan dit burgerberaad prima gefinancierd worden door met de al begrote middelen voor het burgerberaad. Daarnaast kan de reserve wonen ingezet worden.

6. Aandachtspunten / Vervolg te beslissen punten

Na het besluit over het onderwerp wordt in het uitgewerkte voorstel uiteenlopende besluiten voorgelegd over het houden Burgerberaad. U kunt denken aan;

- De mate van invloed die u als raad geeft aan het burgerberaad.
- Representativiteit van de te loten bewoners
- Positie van de raadsleden tijdens het burgerberaad
- Tijdsduur

- Begroting
 - o Projectkosten
 - o Faciliteiten voor deelnemers inclusief vergoeding

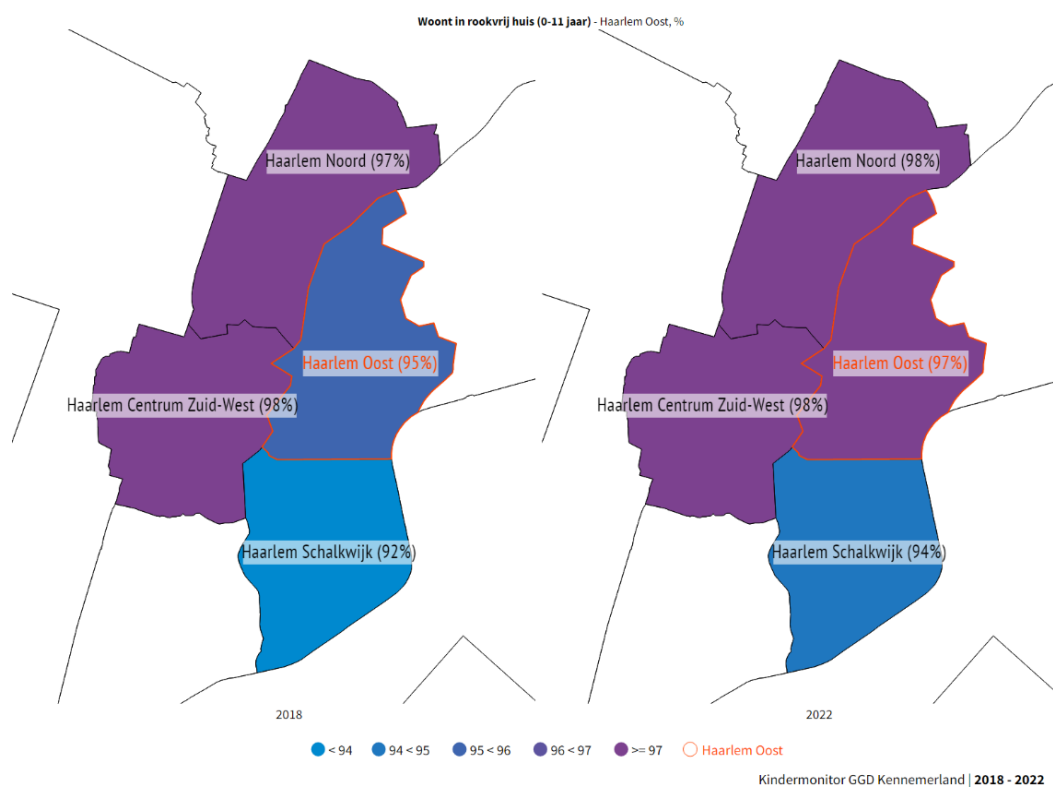
Vooruitlopend op het definitieve voorstel een punt van aandacht over de financiering. Het gereserveerde bedrag van €50.000,- is niet toereikend om een burgerberaad te organiseren. Begrotingen van gerealiseerde en geplande burgerberaden laten zien dat de project en proceskosten variëren tussen de €50.000,- en €100.000,-. Dit bedrag staat nog los van de kosten die per sessie gemaakt worden. Daarvoor zouden nog eens €100.000,- nodig kunnen zijn. Na keuze van het onderwerp en de afronding van de uitvraag van het externe bureau kunnen wij een betere financiële schatting maken die wij in het volgende document aan u zullen voorleggen.

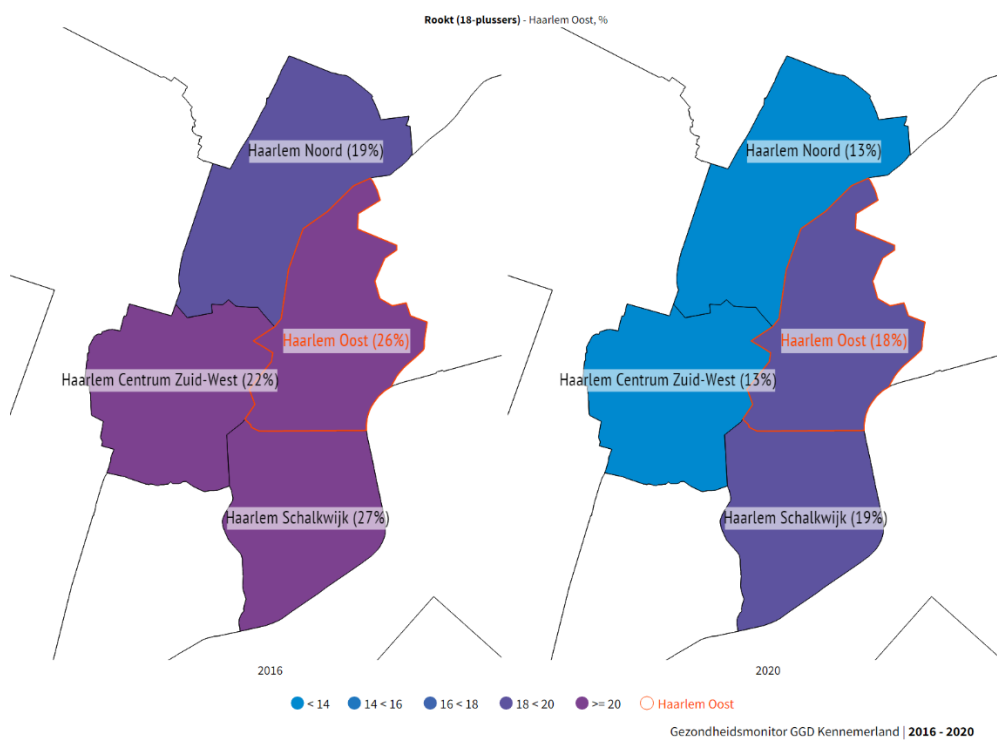
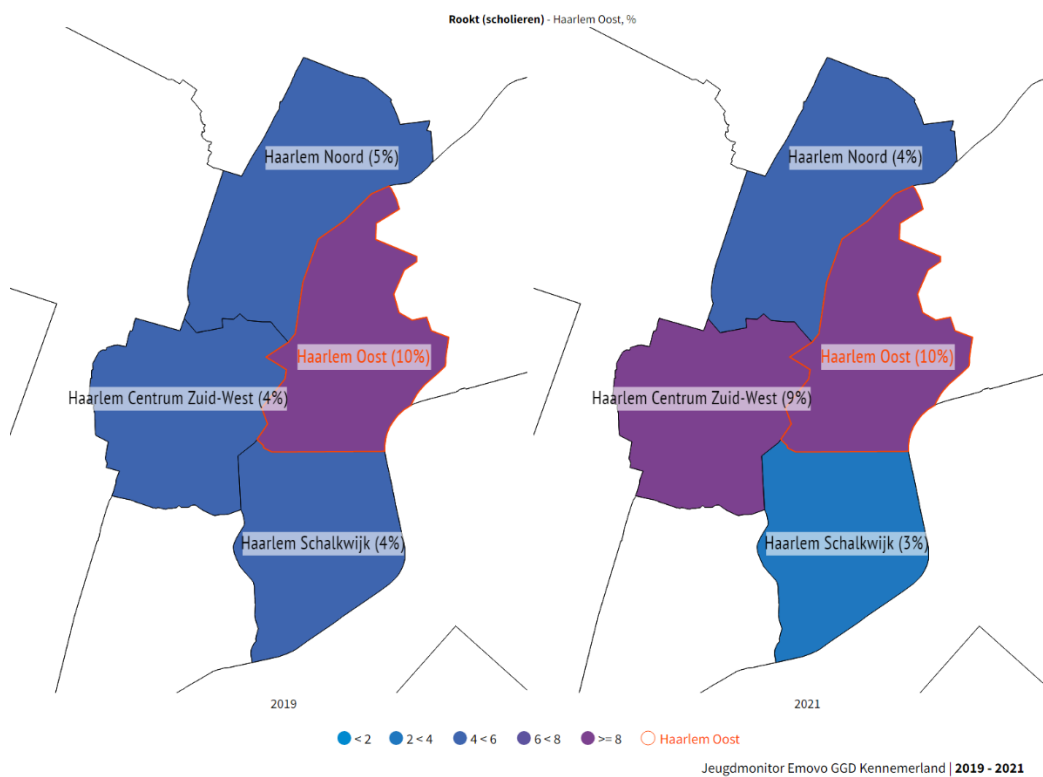
6. Vervolg

Na de opinie van de commissie gehoord te hebben wordt het onderwerp uitgewerkt en aangescherpt. Deze uitwerking wordt u voorgelegd in een raadsnota. Als u akkoord gaat met het voorstel roept u tegelijkertijd als raad ook het burgerberaad uit.

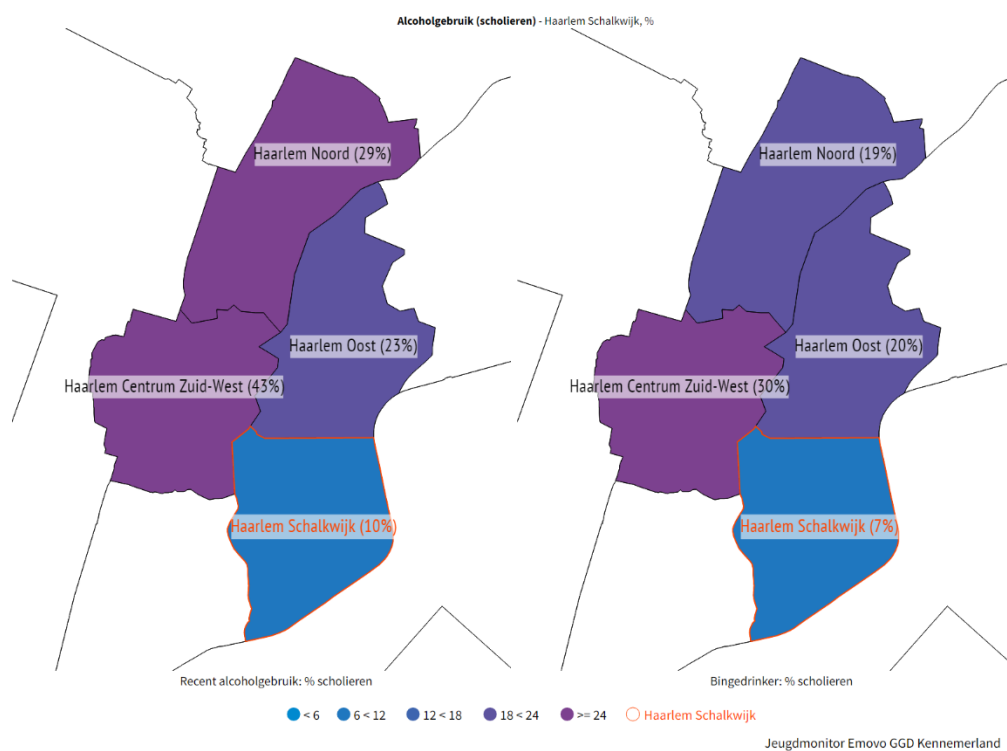
Bijlage 1 Achtergrond informatie bij thema a mbt de gezondheid van Haarlemmers Roken

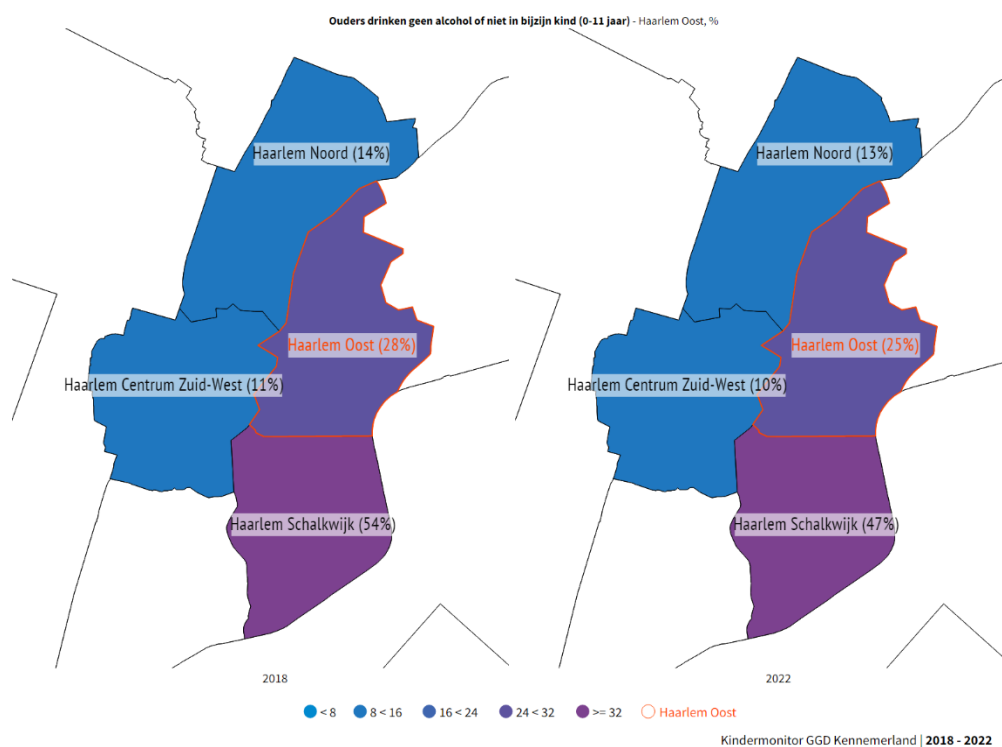

Alcohol

Overgewicht

